

รูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ Diabetes Care Model at Khao Wong Hospital Kalasin Province

(Received: June 8,2022 ; Accepted: June 23,2022)

ปฐมพงศ์ เดชะคำภู¹
Pathompong Dechakamphu

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม สภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน และศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีระยะเวลาการศึกษา ระหว่างเดือน ตุลาคม 2563 – กันยายน 2564 รวม 12 เดือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการที่โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่าง ปี 2563 – 2564 คือ ปี 2563 จำนวน 2,530 ราย และปี 2564 จำนวน 2,410 ราย เก็บข้อมูลจากเวชระเบียนและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Dependent t-test และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ปี 2564 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ ปี 2564 มีพฤติกรรมสุขภาพเหมาะสมกว่า ปี 2563 Fasting Blood Sugar (FBS) และ Glycated hemoglobin (HbA1c) ปี 2563 ปกติร้อยละ 40.9 และ 38.5 ตามลำดับ ปี 2564 Fasting Blood Sugar (FBS) ปกติร้อยละ 57.9 และ Glycated hemoglobin (HbA1c) ปกติร้อยละ 51.1 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ ปี 2564 มี Fasting Blood Sugar (FBS) และ Glycated hemoglobin (HbA1c) มีค่าลดลงกว่า ปี 2563

คำสำคัญ : รูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน

ABSTRACT

This study was action research aimed to study behavior , health status of diabetic patients and to study the model of caring for diabetic patients at Khao Wong Hospital Kalasin Province. Between October 2020 - September 2021, total 12 months. Sample size were diabetic patients who receive services at Khao Wong Hospital Kalasin Province during the year 2020 - 2021, namely the year 2020 of 2,530 cases and the year 2021 of 2,410 cases. Data collected from medical records and questionnaires. Analyze the data by Frequency distribution Percentage Arithmetic mean Standard Deviation, Dependent t-test and Content Analysis.

The results of the study revealed that the health behaviors of diabetic patients in Khao Wong Hospital Kalasin Province, year 2020 overall and in each aspect were moderate level in 2021 overall and in each aspect were much reasonable level. And there was a statistically significant difference at the .05 level, with 2021 having more appropriate health behaviors than 2020. Fasting Blood Sugar (FBS) and Glycated hemoglobin (HbA1c) in 2020, normal at 40.9% and 38.5%, respectively, in 2021, Fasting Blood Sugar (FBS) at normal 57.9% and Glycated hemoglobin (HbA1c) at 51.1%. There was a statistically

¹ โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

significant difference at the .05 level, with 2021 having a decrease in Fasting Blood Sugar (FBS) and Glycated hemoglobin (HbA1c) over 2020.

Keyword : Diabetes Care Model

หลักการและเหตุผล

โรคเบาหวาน เป็นโรคที่เกิดจากความผิดปกติของต่อมไร้ท่อที่ตับอ่อน ซึ่งไม่สามารถผลิตหรือหลั่งฮอร์โมนอินซูลินออกมาให้มากเพียงพอที่จะใช้เปลี่ยนน้ำตาลที่ร่างกายได้รับจากอาหารจำพวกแป้ง ไขมัน และโปรตีนให้เกิดเป็นพลังงาน จึงมีผลทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงมากกว่าปกติ น้ำตาลส่วนเกินก็จะถูกขับออกมาในปัสสาวะพร้อมกับน้ำ ทำให้ปัสสาวะบ่อย จำนวนมาก ปัสสาวะมีรสหวาน เบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่เป็นปัญหาสำคัญทางด้านสาธารณสุขของโลก เป็นภัยคุกคามที่คุกคามอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมาก จากข้อมูลสมาพันธ์เบาหวานนานาชาติ (International diabetes federation: IDF) รายงานว่า ในปัจจุบัน ทั่วโลกมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคเบาหวาน 4 ล้าน คนต่อปี เฉลี่ย 8 วินาที ต่อ 1 คน และพบว่ามีผู้ป่วยเบาหวานมากกว่า 300 ล้านคน คนที่อยู่ในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลางมีโอกาasเป็นเบาหวานเร็วกว่าคนที่อยู่ในประเทศที่มีรายได้สูง 10-20 ปี โดยพบมากขึ้นในวัยทำงาน ประเทศไทยสถานการณ์ในประเทศไทย 2 ปีที่ผ่านมา มีคนไทยป่วยด้วยโรคเบาหวาน 3.5 ล้านคน แต่มีถึง 1.1 ล้านคนที่ไม่รู้ว่าตนเองป่วย ซึ่งผู้ป่วยเหล่านี้เสี่ยงต่อการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจและสมองสูงกว่าคนปกติถึง 2-4 เท่าและมากกว่าครึ่งมีความผิดปกติของระบบประสาทและเสื่อมสมรรถภาพทางเพศในผู้ชาย เกิดภาวะแทรกซ้อนทางตา เท้า และไต (วิชัย เทียนถาวร, 2562)

ในการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน จะต้องมีการประเมินผลการดูแลเป็นระยะ นำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาการดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการจัดบริการสุขภาพสำหรับผู้ป่วยเบาหวานที่มีประสิทธิภาพซึ่งเกิดจากการผสมผสานขององค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบของรูปแบบการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง

ได้แก่ (1)การจัดการระบบบริการสุขภาพ (2) การประสานงานกับชุมชน (3) การสนับสนุนการดูแลตนเองของผู้ป่วย (4) การออกแบบระบบบริการสุขภาพใหม่ (5) การมีระบบฐานข้อมูลทางคลินิก (6) การมีระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางคลินิกของคณะผู้บริหาร และการประเมินกิจกรรมดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ในแบบประเมินจึงประเมินกิจกรรมในส่วนที่ (7) การบูรณาการทุกองค์ประกอบของการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (ปัทมา โกมทุบุตร, 2551)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยการศึกษาพฤติกรรมและสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน และดำเนินการรูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานให้ได้รับการดูแลตามความต้องการที่จำเป็นอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ จะทำให้ชีวิตของผู้ป่วยยืนยาวอย่างมีคุณภาพและทรงคุณค่าที่เป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

รูปแบบงานวิจัย

การศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีระยะเวลาการศึกษา ระหว่างเดือน ตุลาคม 2563 – กันยายน 2564 รวม 12 เดือน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและสภาวะ

สุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน และรูปแบบการดูแลผู้ป่วย
เบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.00 - 1.80

ต้องปรับปรุง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ป่วยเบาหวานที่มา
รับบริการที่โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ป่วยเบาหวาน
ที่มาใช้บริการที่โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
ระหว่าง ปี 2563 – 2564 คือ ปี 2563 จำนวน 2,530
ราย และปี 2564 จำนวน 2,410 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่
รูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การรักษาเบาหวานชนิด
ที่ 2 การติดตามและประเมินผลการรักษาโรคเบาหวาน
และการคัดกรองและติดตามความผิดปกติจาก
เบาหวาน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ ศึกษา
พฤติกรรมและสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน
วิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการดูแล ติดตามผลการ
ดูแลและสรุปผลการดำเนินงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบบันทึกเวชระเบียนของผู้ป่วย
เบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 แบบวัดพฤติกรรมสุขภาพในการดูแล
ตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัด
กาฬสินธุ์ เป็นแบบ Rating scale 5 ระดับ มีเกณฑ์ใน
การแปลผลคะแนน ดังนี้ (Best, 1981)

คะแนนเฉลี่ย

แปลผล

4.21 – 5.00

เหมาะสมมาก

3.41 – 4.20

เหมาะสม

2.61 – 3.40

พอใช้

1.81 – 2.60

ไม่เหมาะสม

การตรวจคุณภาพเครื่องมือ ทดสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและแก้ไข 3 ท่าน (IOC) แล้วปรับแก้ ข้อที่ใช้คำผิดและข้อที่ไม่เหมาะสม ทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีเนื้อหาและข้อความที่ชัดเจน นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จและแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองคุณภาพของเครื่องมือ (Try Out) โดยการนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .919

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การศึกษา รูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน
โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีขั้นตอนในการ
ดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาพฤติกรรม ประกอบด้วย การ
รับประทานอาหาร การออกกำลังกายและการจัดการ
ความเครียด โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมสุขภาพในการ
ดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ศึกษาสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน
จากเวชระเบียนของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย Fasting Blood Sugar
(FBS) และ Glycated hemoglobin (HbA1c)

3. วิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการดูแล
ประกอบด้วย การรักษาเบาหวานชนิดที่ 2 การติดตาม
และประเมินผลการรักษาโรคเบาหวาน และการคัด
กรองและติดตามความผิดปกติจากเบาหวาน

4. ติดตามผลการดูแลจากแบบวัดพฤติกรรม
สุขภาพในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน
โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์และสภาวะสุขภาพ

ของผู้ป่วยเบาหวาน จากเวชระเบียนของผู้ป่วย
เบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

5. สรุปผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้
นำมาประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
คำนวณ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจง
ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)
ได้แก่ Dependent t-test

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
จาก คณะกรรมการวิจัยสำนักงานจริยธรรมการวิจัยใน
มนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน
โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิง
ปฏิบัติการ (Action research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาพฤติกรรมและสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน
โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ และศึกษารูปแบบ
การดูแลผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัด
กาฬสินธุ์ มีระยะเวลาการศึกษา ระหว่างเดือน ตุลาคม
2563 – กันยายน 2564 รวม 12 เดือน มีผลการ
วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมสุขภาพและสภาวะสุขภาพของ
ผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี
2563

1.1 พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน
โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563
โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ปี 2564
โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

1.2 สภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน
โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563 พบว่า
Fasting Blood Sugar (FBS) ปกติร้อยละ 40.9 และ
Glycated hemoglobin (HbA1c) ปกติร้อยละ 38.5 ปี
2564 Fasting Blood Sugar (FBS) ปกติร้อยละ 57.9
และ Glycated hemoglobin (HbA1c) ปกติร้อยละ
51.1

2. ผลวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการดูแล
ผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
ได้แก่ การวินิจฉัยโรคเบาหวาน ทำได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง
ใน 4 วิธี ดังต่อไปนี้ การประเมินผู้ป่วยเพื่อหาความ
เสี่ยง/ระยะของโรคแทรกซ้อนและการส่งปรึกษา/ส่งต่อ
ขั้นตอนการรักษาเบาหวานชนิดที่ 2 การติดตามและ
ประเมินผลการรักษาโรคเบาหวาน การคัดกรองและ
ติดตามจอประสาทตาผิดปกติจากเบาหวาน การตรวจ
คัดกรองและดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่มีความเสี่ยงต่อการ
เกิดภาวะแทรกซ้อนที่เท้า และการคัดกรองและ
วินิจฉัยโรคไตจากเบาหวาน (Alb/Cr=albumin
creatinine ratio)

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพและ
สภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563 กับ ปี 2564

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
ปี 2563 กับ ปี 2564 (Dependent t-test)

ตัวแปร	ก่อน		หลัง		df	t	p-value	95%CI	
	เฉลี่ย	S.D.	เฉลี่ย	S.D.				lower	upper
อาหาร	3.19	0.15	4.64	0.21	2409	-29.653	.000	-1.46461	-1.44537
ออกกำลังกาย	3.25	0.35	4.75	0.36	2409	-14.712	.000	-1.51873	-1.47878
ความเครียด	3.12	0.21	4.61	0.29	2409	-28.303	.000	-1.49343	-1.47288
รวม	3.19	0.18	4.67	0.19	2409	-31.938	.000	-1.48805	-1.46989

จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบ
พฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาล
เขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563 กับ ปี 2564 พบว่า

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 โดยที่ ปี 2564 มีพฤติกรรมสุขภาพ
เหมาะสมกว่า ปี 2563 (t มีค่าเป็นลบ)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563 กับ
ปี 2564 (Dependent t-test)

ตัวแปร	ก่อน		หลัง		df	t	p- value	95%CI	
	เฉลี่ย	S.D.	เฉลี่ย	S.D.				lower	upper
FBS	160.23	56.51	140.46	39.79	2403	8.051	.000	.44342	.72896
HbA1c	9.05	2.44	8.46	2.59	2403	13.946	.000	16.99581	22.55725

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาวะ
สุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563 กับ ปี 2564 มีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยที่ ปี 2564 มี Fasting Blood Sugar (FBS)
และ Glycated hemoglobin (HbA1c) มีค่าลดลง
กว่า ปี 2563 (t มีค่าเป็นบวก)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า พฤติกรรมสุขภาพของ
ผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี
2563 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ปี
2564 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก
และสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563 พบว่า Fasting Blood
Sugar (FBS) ปกติร้อยละ 40.9 และ Glycated
hemoglobin (HbA1c) ปกติร้อยละ 38.5 ปี 2564
Fasting Blood Sugar (FBS) ปกติร้อยละ 57.9 และ
Glycated hemoglobin (HbA1c) ปกติร้อยละ 51.1
สอดคล้องกับการศึกษาของสอดคล้องกับการศึกษา
ของ ณิชารีย์ ใจคำวัง (2558: 173-184) ศึกษา
พฤติกรรมเสี่ยงของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและโรค
ความดันโลหิตสูง: กรณีศึกษาโรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบลบ้านปากค่าง จังหวัดสุโขทัย จำนวน
270 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงของกลุ่ม
เสี่ยงโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงในภาพ

รวมอยู่ในระดับเสี่ยงปานกลาง (เฉลี่ย = 2.76, SD =
1.89) พฤติกรรมการออกกำลังกายมีระดับเสี่ยงมาก
ที่สุด (เฉลี่ย = 1.87, SD = 1.02) ส่วนมากไม่ได้ ออก
กำลังกาย เนื่องจากใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบ
อาชีพ พฤติกรรมเสี่ยงรองลงมาคือ การบริโภคอาหาร
ที่เสี่ยงต่อโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง (เฉลี่ย =
2.45, SD = 0.95) เนื่องจากบริโภคนิสัยและวิถีชีวิตที่
เปลี่ยนไป ส่วนใหญ่ชอบอาหารรสเค็ม หวาน เผ็ด
นิยมปรุงอาหารด้วยการเติมผงปรุงรส น้ำปลา น้ำตาล
มีพฤติกรรมเสี่ยงทางอารมณ์ การดื่มเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ มีระดับเสี่ยงปานกลาง (เฉลี่ย
= 3.20, SD = 1.09) (เฉลี่ย = 3.13, SD = 1.48) (เฉลี่ย
= 3.17, SD = 1.62) ส่วนใหญ่สูบบุหรี่เป็นประจำ
หลังรับประทานอาหารเพราะเชื่อว่าทำให้ดับกลิ่นคาว
ปากและช่วยคลายความเครียด ดื่มสุรารายหลังจาก
การทำงาน เพื่อให้เจริญอาหารและช่วยให้หายจาก
การปวดเมื่อยตัว การเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพ
และสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง
จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี 2563 พฤติกรรมสุขภาพของ
ผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี
2563 กับ ปี 2564 มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ ปี 2564 มี
พฤติกรรมสุขภาพเหมาะสมกว่า ปี 2563 และสภาวะ
สุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัด
กาฬสินธุ์ ปี 2563 กับ ปี 2564 มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ ปี 2564

มี Fasting Blood Sugar (FBS) และ Glycated hemoglobin (HbA1c) มีค่าลดลงกว่า ปี 2563 ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาพฤติกรรม ประกอบด้วย การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและการจัดการความเครียด โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์และศึกษาสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน จากเวชระเบียนของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย Fasting Blood Sugar (FBS) และ Glycated hemoglobin (HbA1c) นำมาวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยเบาหวานโรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง แพทย์ เภสัชกร นักโภชนาการ นักกายภาพบำบัด พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข (ไพรัตน์ เตชะรินทร์, 2546) เพื่อกำหนดทิศทางและกรอบการดำเนินงาน ได้แก่ การวินิจฉัยโรคเบาหวาน ทำได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่งใน 4 วิธี ดังต่อไปนี้ การประเมินผู้ป่วยเพื่อหาความเสี่ยง/ระยะของโรคแทรกซ้อนและการส่งปรึกษา/ส่งต่อขั้นตอนการรักษาเบาหวานชนิดที่ 2 การติดตามและประเมินผลการรักษาโรคเบาหวาน การคัดกรองและติดตามจอประสาทตามืดปกติจากเบาหวาน การตรวจคัดกรองและดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่เท้า และการคัดกรองและวินิจฉัยโรคไตจากเบาหวาน ($\text{Alb/Cr} = \text{albumin creatinine ratio}$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนางลักษณ์ เทศนา และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพแบบเข้มข้นในกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ใช้หลักการมีเพื่อนช่วยเพื่อน กระตุ้นเตือนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ โดยมีบุคลากรสาธารณสุขเป็นพี่เลี้ยง ในกลุ่มตัวอย่างที่เสี่ยงโรคเบาหวาน จำนวน 60 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.3 อายุเฉลี่ย 51.2 ปี BMI เฉลี่ย 28.40 กก./ม² เกือบทั้งหมดมีเส้นรอบเอวเกินมาตรฐาน ร้อยละ 90.0 ระดับน้ำตาลเฉลี่ย 95.3 มก./ดล. หลังสิ้นสุดโปรแกรม วิเคราะห์ผลลัพธ์โดยการควบคุม

(Adjusted) ด้วยค่าก่อนจัดโปรแกรม (Baseline) ของตัวแปรนั้น พบว่า ระดับน้ำตาลในเลือด และ BMI ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน เส้นรอบเอวของกลุ่มทดลองลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ความต่างเฉลี่ย -5.9 ซม.; $95\% \text{CI} = (-9.4, -2.4; p=0.001)$ คะแนนพฤติกรรมสุขภาพ (ความต่างเฉลี่ย 3.6 คะแนน; $95\% \text{CI} = 0.3, 6.9; p=0.035$) และความรู้ (ความต่างเฉลี่ย 2.0 คะแนน; $95\% \text{CI} = 0.6, 3.4; p=0.006$) เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะเห็นว่าโปรแกรมมีประสิทธิภาพในการลดเส้นรอบเอว มีพฤติกรรมการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย และความรู้เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ สว่างศรี และศิริณีย์ อินทรหนองไผ่ (2558) ได้การพัฒนาแบบการส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวานรายใหม่ในชุมชน ภายหลังการพัฒนาพบว่า แบบการส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวานรายใหม่ในชุมชน “PE DM KHWAO” model ช่วยเพิ่มระบบการดูแลที่เหมาะสมโดยชุมชน และช่วยส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ ปัจจัยความสำเร็จของรูปแบบ คือ การมีส่วนร่วม ดำเนินการโดยภาคประชาชนการสื่อสารและกระบวนการดำเนินงานที่เกิดจากแผนที่คิดร่วมกัน ซึ่งทำให้เกิดการส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลาย และเป็นการป้องกันการเกิดผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่ในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับการศึกษาของ อนุชา คำไสว และคณะ (2559) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านความรู้ก่อนการทดสอบอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ย 11.66 (S.D. = 1.99) ซึ่งน้อยกว่าหลังการทดสอบที่อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 18.60 (S.D. = 1.88) มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ด้านพฤติกรรมพบว่าการเข้าร่วมในโปรแกรมการปฏิบัติตัวอยู่ในระดับไม่ดี ค่าเฉลี่ย 1.20 (S.D. = 0.40) ซึ่งน้อยกว่าหลังการเข้าร่วมโปรแกรมที่มีการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.11 (S.D. =

0.32) ซึ่งสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมในโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถทำให้ระดับพฤติกรรมและ Fasting Blood Sugar (FBS) และ Glycated hemoglobin (HbA1c) ดีขึ้น เนื่องจากได้มีการการศึกษาพฤติกรรม ประกอบด้วย การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและการจัดการความเครียด โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขา

ว่ง จังหวัดกาฬสินธุ์และศึกษาสภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน จากเวชระเบียนของผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย Fasting Blood Sugar (FBS) และ Glycated hemoglobin (HbA1c) จนสามารถนำมาวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งกิจกรรมที่ได้สามารถนำมาใช้ควบคุมกำกับ ดูแลผู้ป่วยเบาหวานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวานในระยะยาวเพื่อให้เกิดการดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย.(2557) แนวทางเวชปฏิบัติ สำหรับโรคเบาหวาน.กรุงเทพฯ ฯ: หจก. อรุณการพิมพ์.
- วิชัย เทียนถาวร. (2562). ระบบการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกัน โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ในประเทศไทย : นโยบายสู่ การปฏิบัติ. กรุงเทพฯฯ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- ปัทมา โกมุกบุตร (2551) ต้นแบบการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง: นวัตกรรมเพื่อความแข็งแกร่งของระบบสุขภาพปฐมภูมิ. คลินิก24, 4 (เม.ย. 2551) 316-324
- Best, John W. (1981) Research in Education. 4 th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1981
- บุญชม ศรีสะอาด.(2545) การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯฯ: ชมรมเด็ก, 2545.
- ณิชากรย์ ใจคำวัง.(2558). พฤติกรรมเสี่ยงของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง: กรณีศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านปากค่าง จังหวัดสุโขทัย.คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต 3: 173-184.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์.(2546). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ ฯ : ศักดิ์โสภารการพิมพ์.
- นงลักษณ์ เทศนา จมาภรณ์ ใจภักดี บุญหนากร พรหมภักดี กนกพร พินิจลึก.(2558). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการป้องกันการป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในประชาชนกลุ่มเสี่ยง. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น.
- วัฒนา สว่างศรี และคณะ . การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันการเกิดโรคเบาหวานรายใหม่ในชุมชน วารสารพยาบาลทหารบก. 16 (1). 116-22.
- อนุชา คำใส, ธวัชวงศ์ชัย ไตรทิพย์, ขาญชัยณรงค์ ทรงศาศรี. (2559). ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพในผู้ป่วยโรคเบาหวานต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.